

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izšla vsak četrtak in velja s poštnino vred in v Mariboru s poštninjem na dom za celo leto 8 gld., za pol leta 4 gld. 60 kr., za četrt leta 20 kr. — Naročnina se pošilja upravitelju v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deložniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Kokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za ostanila se plačuje od navadnih vrstic, če so natisne enkrat 8 kr. dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Politična jesen in nje gobe.

Znano je, da raste v jeseni, ako pade veliko dežja, gob čez silo veliko in človek jo najde, ne da jo išče, kamor koli pride, ne samo v gozdih, ampak tudi na travniku, celo na polji. Veliko pride pa ni na velikem delu teh gob. Največ je slabih, nekaj pa je vendar tudi dobrih, taci, ki jih človek rad uživa in ne brez koristi.

Tako se godi blizu tudi sedaj na polji naše politike. Dežja t. j. nezadovoljnosti je na tem polji veliko in zato raste veliko gob, veliko govoric nastane, katere merijo na to, da se v politiki obrne stvar na drugo stran, na tisto, katero človek ravno želi. Ravno sedaj se godi tako v tem, kar se tiče vlade za tostransko, za avstrijsko skupino dežel. Ker sedanje ministerstvo, ki mu je grof Taaffe že trinajsto leto na čelu, nima v državnem zboru večine za se, brez stalne večine pa zna vsakdo lahko, da ni mogoče na dolgo vladati, zato se bere ravno v tem času veliko o spremembah v ministerstvu.

Da se mora kaj spremeniti v ministerstvu, toliko je gotovo, ali to se more zgoditi le takrat, če ima grof Taaffe za se trdno večino v državnem zboru, ali če si jo upa s tako premembo pridobiti. O tem, da ima in še obdrži grof Taaffe krmilo vlade v rokah, ni dvoma, saj pa tudi ni osebe, ni moža, ki bi mogel pri sedanjih razmerah storiti kaj gledé na vladu, da mu obstane, da se drži dalje časa. V dirinje, v katerem se suče pri nas sedaj politika, mogoče je le še grofu Taaffeju, da si napravi politično „klobaso“. Tedaj sprememba je mogoča le še pri ministrih ali pri katerih? O tem vprašani rastejo ravno politične gobe. Nekaterim se dozdeva, da se pod vsacim ministrom maje ministerski stol, nekaterim pa, da le pri nekaterih. V prvi vrsti misli se sedaj, da pojde minister za uk in bogočastje, baron Gautsch. To se kaže verjetno, ker je bil preveč vroče, nemške krvi tovnaj v državnem zboru, bolj pa še

more biti zato, ker njegov „angelj varuh“, Ant. vitez Schmerling, ni več na političnem torišči, ampak v „dobrem pokoju.“ Na priporočilo vit. Schmerlinga je prišel uno leto mladi vodja terzijanišča, vit. Gautsch v vrsto ministrov, tedaj še mož, o katerem je prej malo kdo kaj vedel. Tembolje pa je g. minister Gautsch zaslovel, ko je spremenjeval ali odpravljaj gimnazije, preobračal učni red na njih in je v vsem kazal, da je velik v malih rečeh, mal pa v večjih rečeh. Nekateri trdijo, da bi se grof Taaffe rad iznebil tega tovariša, ali to neki ni samo v njegovih rokah.

Kar pa še bolj dela na politične gobe, je nemška levica v državnem zboru t. j. največja stranka v njem; njej na čelu je vit. Plener, mož, o katerem se pravi, da je „rojen minister za državne finance“. Mož in njegova stranka čaka že dolgo na to, da zasede on ministerski stol, doslej pa še zastonj. Grof Taaffe se ga brani, ali sedaj zdi se nekaterim čas vreden, toda ministerstvo državnih financ ni prazno. Kaj tedaj? Sedanji minister dr. Steinbach naj postane pravosodni minister, grof Schönborn, doslej pravosodni minister, pa naj stopi na mesto barona Gautscha in vse je dobro! Tako se govori, tako se piše, ali mi pravimo, da so to le gobe v jeseni.

Na vseh teh in enacij govoricah je le toliko resnice, da se čuti sploh pri ljudstvu: tako ne more biti dalje. Kako pa se stvar naj obrne, da bode prav, tega ne ve nihče ali vsaj izpeljati si ne upa brž nihče. Kako tudi? Nobeno ministerstvo se ne more držati, ako nima večine v drž. zboru, v hiši poslancev pa tudi v gospodski hiši, ali večino tako dobiti, v tem je ravno težava. Nemščina je sicer, kakor se rado povdarja, tisto kelje, ki druží v Avstriji ljudstva, toda kar se tiče večine v državnem zboru, je prav nemščina kriva, da je ni in se ne more priti do nje. Ko bi katera vlada prišla pa bi ne tiščala te ljube nemščine tje, kjer je ni treba, o mahoma ima večino za se in druge zapreke

bi ji ne delale nikjer velike sile, kajti kakor vlada, naj se vzame že iz te ali one stranke, tako čuti in dela tudi vsaka stranka, vsako ljudstvo, za domovino našo in ako dela vlada samo za njo, za celo našo domovino, ne pa samo za eno ljudstvo, tedaj ji ne bode veliko nasprotovanja. Take vlade si želimo in take nam je treba, ali pa jo kedaj dobimo? To zna le Bog, za to še ni upanja.

Koroški Slovenci.

Trda se godi nam Štajarcem, ali veliko trje je še stališče koroških Slovencev. Njih vodje si sicer prizadevajo veliko, da odpravijo vsaj najhuje krivice, ki se godé slov. ljudstvu, toda doma, v Celovci ne morejo ničesar doseči. Zato so sklenili obrniti se na Dunaj, do visoke vlade in tako je bila te dni posebna deputacija, pet županov in eden župnik, na Dunaji. Dne 17. novembra se je predstavila ona grofu Hohenwarthu, predsedniku „kluba konservativcev“, ter se mu je zahvalila za podporo, ki jim jo daje le-ta klub sploh in še posebej za terjatve koroških Slovencev gledé na ljudske šole.

Grof Hohenwarth je odgovoril, da bode „klub konservativcev“, kakor doslej, tako tudi za naprej podpiral vse one želje koroških Slovencev, katera ve, da so popolnem pravične. Deputacija je, kakor navlašč, prav prišla na Dunaj po slovitim govoru barona Gautscha, govoru, ki je prav razjaril vse poštene avstrijce in tem večji pomen ima torej vse, kar je izvedla ona na Dunaji.

Od grofa Hohenwartha se je podala deputacija v ministerstvo za poljedelstvo. Tu je prosila, naj bi visoka vlada skrbela za potovalne učitelje, toda take, ki znajo slovenski in od katerih ima potem slov. ljudstvo v resnici kaj koristi. Z nemškimi mu ni pomagano. Grof Falkenhayn je pripoznal, da je to resnica, ali vlada ne imenuje potovalnih učiteljev, ampak deželna. Zato jim on ne more obljubiti tacihi učiteljev, pač pa rad dovoli podporo iz državne kase učitelju, ki sicer ugaja v tem oziru slov. ljudstvu. Po takem bode torej treba skrbeti Slovincem samim, da dobijo takega učitelja.

Na to se je podala deputacija k pravosodnjemu ministru, grofu Schönbornu. Otu, pri njem je imela celi kup pritožb. Uradniki na Koroškem sploh ne znajo slovenski in pri c. kr. okr. sodnijah treba je tolmača, navadno kacega sluga iz tega ali unega urada in kako ta tolmači! Revše navadno sam ne zna ni nemški ni slovenski dobro. Minister je vprašal, ali se godi v kazenskih zadevah tako in ko so mu rekli, da sploh, zmajal je z glavo, češ, da je to v resnici čudno. Pa je res čudno, Bog zna, če je mogoče kaj takega na Kitajskem. Gospod minister jim je obljubil, da bode gledal ustreči

slov. ljudstvu tudi v tem ter imenovati hoče le take uradnike, ki znajo slovenski.

Dne 18. novembra je bila deputacija pri grofu Taaffe in ob enem pri naučnem ministru. To se nam ne zdi posebno dobro znamenje, vendar pa sta ministra deputacijo vzprejela prijazno. Vodja deputacije je bil deželni poslanec g. Muri ter je razložil ministroma želje slov. ljudstva na Koroškem. Slov. jezik se naj vpeje kot učni jezik, t. j. uči se naj slovenski po vseh šolah, ki so namenjene za prosto ljudstvo; nemški jezik pa naj bode učni predmet t. j. otroci se ga naj učijo od 4. leta, kar hodijo v šolo in naprej. Naj se vpelje v slov. ljudske šole nov abecednik ter odpravi ta, ki je zdaj v koroških šolah. — Na učiteljski naj se nastavi za slovenščino učitelj, ki je izprašan za srednje šole in naj se pomnoži število ur za slovenščino na c. kr. učiteljski v Celovci. — Nadzorniki naj se nastavijo za slov. ljudske šole in za tiste, kjer se poučuje slovenski in nemški, le taki možje, ki znajo oba deželna jezika. Učitelji na slov. ljudskih šolah morajo biti zmožni in to popolnem slov. jezika. Doslej pa tega ni. — Ministerstvo se prosi na zaduje, da reši brž ko brž prizive in prošnje slov. občin za slov. ljudske šole.

Minister Gautsch je odgovoril, da mu bode skrb, ustreči tem željam, kolikor je mogoče. Izlasti hoče rešiti prošnje za slov. šole in to k malu ali jih reši pa ugodno, tega minister ni rekel. Sploh pa ta minister mora še le pokazati v dejanji, da ni tako neprijazen slov. ljudstvu, kakor je bila njegova beseda v drž. zboru.

Bolje je govoril predsednik ministerstva, grof Taaffe. Deputacija ga je prosila, naj gleda na to, da bodo politični uradniki znali slovenski pa tudi bolj nepristranski, kakor so nekateri doslej. Grof Taaffe je rekel, da bode rad ustregel v tem, ako bode le imel tacihi uradnikov. Ko so mu rekli, da na celem Koroškem ne zna nobeden okr. glavar slovenski, kakor le edino eden in še ta je v popolno nemškem okraji, odgovoril je grof Taaffe, da ga rad postavi v slov. okraj, ako bode g. glavarju to po volji.

Lepih besed so torej vrli možje iz Gorotana slišali na Dunaji dovolje, da bi le tudi iz njih postala resnica! Ali če druga ne, to so dosegli, da se visoka vlada ne bode mogla izgovarjati, da slov. ljudstvo ne želi drugih razmer, kakor so sedaj na Koroškem; da je zadovoljno s tistim „mirom“, o katerem se toliko blebeče po liberalnih listih in nemškutarskih zborih. Sliši se, da pošlje sedaj nemškutarska stranka še po svoji strani tudi deputacijo na Dunaj; upamo pa, da ne opravi ondi veliko, toda gotovo je, da brez škode za slov. ljudstvo ne bode nje blebetanje „o kranjskih hujšakih“.